

Dragana Radojčić and Ivana Bašić, *Maps and Memories*

Monographic Edition, Metroon, Volume 4.
Belgrade – Novi Sad: The Institute of Ethnography SASA
and The Archives of Vojvodina, 2022, pp. 159.

Проф. др Драгана Радојичић и др Ивана Башић из Етнографског института САНУ потписују монографију *Maps and Memories* (*Мапе и сећања*). Књига је објављена у оквиру Монографских издања Етнографског института САНУ као четврта по реду у едицији Метрон. Монографија је публикована у суиздању Етнографског института САНУ из Београда и Архива Војводине из Новог Сада. Ауторке су књигу посветиле Невенки Спасојевић – Нени, колегиници из Етнографског института САНУ, која дуги низ година своје послове секретара обавља са пуно посвећености.

Књига *Мапе и сећања* садржи седам поглавља, Резиме и Библиографију.

Драгана Радојичић и Ивана Башић нас у првом поглављу које носи наслов *Authors' Foreword* (Реч аутора) упознају са премисама које су пратиле током свог истраживања и писања књиге.

Следеће поглавље – *Travel Metaphors* (Метафоре путовања) – читаоцима представи контекст и основне парадигме „путовања“ које су Радојичић и Башић извеле уз помоћ географских мапа и архивске грађе Етнографског института САНУ.

The SASA Institute of Ethnography – an Administrative Journey Into the Past (Етнографски институт САНУ – једно административно путовање у прошлост) наслов је трећег поглавље књиге, у којем нам ауторке представљају рад Етнографског института САНУ у периоду од његовог оснивања до краја 2000. године. Читаоци се тим путем упознају са пројектима који су били реализовани у Етнографском институту, са научном политиком која се водила у њему, са основним подаци-

ма везаним за рад библиотеке института, као и са многим другим појединостима, уписаним у мозаик научноистраживачког и административног рада института. Драгана Радојичић и Ивана Башић су као основни извор података за писање овог поглавља користиле административна документа која чине интегрални део архивске документације Етнографског института САНУ.

Четврто поглавље – *A Man who is Curiously Compassionate* (Човек који радознало (са)осећа) посвећено је теренским истраживањима и теренском раду као једном од кључних маркера научног и истраживачког рада етнолога и антрополога запослених у Етнографском институту САНУ. Ово поглавље доноси два сведочанства о теренским истраживањима која су, како ауторке наводе, „веома субјективна (...)“ (стр. 146) насупрот „(...) административном сведочанству“ (стр. 146) којег Радојичић и Башић презентују у претходном поглављу књиге.

Ауторке нам у поглављу које следи: *From Anthropogeography to Anthropology: Paths and Branches of Serbian Ethnology* (Од антропогеографије до антропологије – стазе и рачвања српске етнологије) представљају истраживања Јована Цвијића и утицај његове антропогеографске школе на формирање етнологије као научне дисциплине у Србији. У том контексту се осврћу и на рад академика Војислава С. Радовановића, првог управника Етнографског института САНУ.

Теренска истраживања етнолога и антрополога запослених у Етнографском институту САНУ у фокусу су и у наредном поглављу књиге које носи наслов: *Covering of "Blank" Areas* (Покривање „белих“ површина). Радојичић и Башић нам у том контексту представљају свој „сусрет“ са географским картама које чине део архиве Етнографског института САНУ. Драгана Радојичић се, у вези са том темом, осврнула на сарадњу коју је остварила са др Миљаном (Миљом) Радовановић и улогу коју је Миља као научница и сарадника института имала у њиховом „откривању“. Ово поглавље у центар промишљања ставља географске мапе. Ауторке су настојале да читаоцима укажу на могућности њихове употребе као врсте архивског документа и, у том смислу, могућег извора етнолошких и антрополошких истраживања. Географске мапе Етнографског института САНУ су са овом књигом први пут стављене у истраживачки фокус сарадника ове научне институције.

Следи завршно поглавље које носи наслов *"Not all those who wonder are lost"* (Invitation for the Voyage) („Није свако ко лута изгубљен“ (Позив на путовање)), као и Резиме на српском: *Крај њушовања. Полазак*.

Драгана Радојичић и Ивана Башић су, радећи на рукопису ове књиге, консултовале одабране географске карте. Неке од њих су представљене и у колор блоку којим се књига завршава. У зависности од периода када су израђене се може уочити разлика не само спрам начина њихове израде, већ и према врсти и изврсности података које нам пружају. Ауторке говорећи о могућности употребе географских мапа за истраживања у етнологији и антропологији, пажњу читаоца усмеравају и на питања њиховог дигитализовања и чувања.

Монографија *Маје и сећања* чини искорак у погледу приступа географским картама као извору којим се може „путовати“, односно пратити почетке оснивања једне институције, у овом случају Етнографског института САНУ, али и путање којима су се сарадници института током својих истраживања кретали.

Драгана Радојичић и Ивана Башић су желеле да у години јубилеја Етнографског института САНУ приближе свима нама историјске чињенице везане за постанак и рад ове научне институције. Тако су креирале временске координате којима се прошлост спаја са садашњошћу. Ова студија се на симболичком нивоу може сагледати и као мрежа која представља тачке повезане у целину. Идеја о осветљавању једне целине са повезивањем тачака из прошлости са садашњошћу ствара поље у које се уписује и будућност – у овом случају рада и постојања Етнографског института САНУ. Књига се, с обзиром на то, може читати и као „покушај својеврсне аутоетнографије једне научне институције (...)“ (стр. 142).

Према речима ауторки: „Полазна мотивација за настанак ове монографије била је, дакле, жеља да сећање на прошлост остане забележено“ (стр. 149). Уједно је исказана нада да ће бити сазнајно и инспиративно за производњу нових идеја и креирања различитих мапа (стр. 150, 151).

Истраживачки тим Етнографског института САНУ наставља да реализује различите пројекте и на тај начин доприноси томе да се „путовања“ настављају у смеру повлачења нових координата и осмишљавања нових карата, било да су у питању физичке или виртуалне природе. У том погледу је оправдано надати се да ће географске мапе с неком новом књигом наставити овде започети истраживачки пут.

Јадранка Ђорђевић Црнобрња